

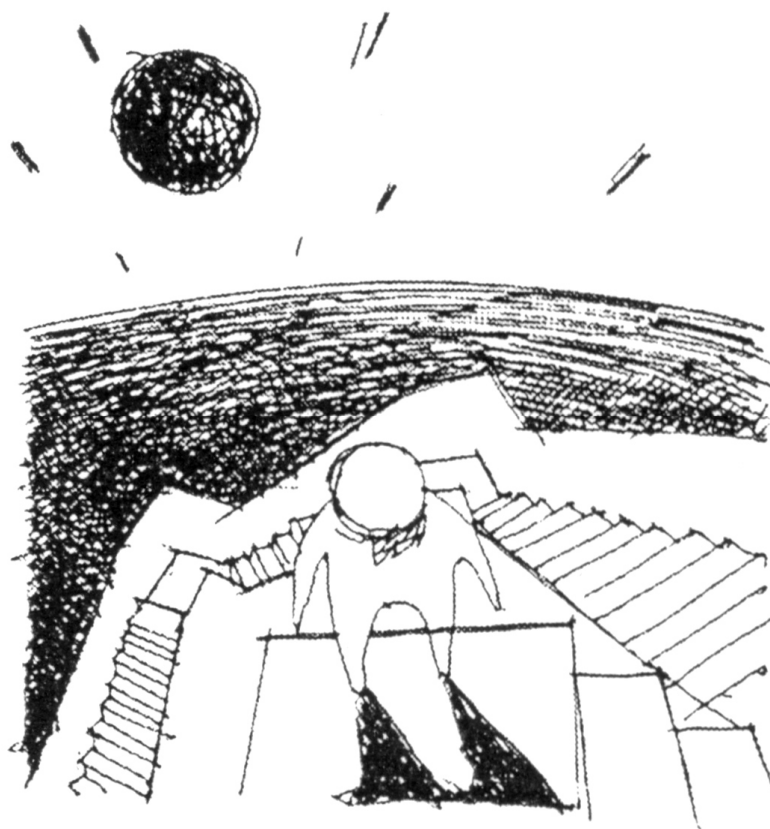
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання практичної та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«АРХІТЕКТУРНИЙ МОНІТОРИНГ
МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА»

*(для студентів 6 курсу денної форми навчання
спеціальності 191– Архітектура та містобудування)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2018

Методичні рекомендації до виконання практичної та самостійної роботи з курсу «Архітектурний моніторинг міського середовища» (для студентів 6 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Л. С. Мартишова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 10 с.

Укладач канд. арх. Л. С. Мартишова

Рецензент канд. арх., доц. Г. Л. Коптева

Рекомендовано кафедрою містобудування, протокол № 1 від 29.08.2017.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
2 ТЕМАТИКА ГРАФІЧНИХ ЗАВДАНЬ.....	7
3 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ.....	8
4 КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ.....	9
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	10

ВСТУП

Мета, предмет та місце курсу

Методичні рекомендації розраховані на студентів архітектурного напрямку 6 курсу рівня підготовки «магістр». Відповідно до загальної концепції кафедри містобудування, курс орієнтовано на вивчення головних понять та основних етапів механізму архітектурного моніторингу міського середовища. Об'єктами вивчення є реальний ландшафт з містобудівною та архітектурною структурою (місто, селище, архітектурний ансамбль, локальний фрагмент, тощо), з яким студенти знайомі безпосередньо та на основі якого виконують магістерську роботу з дипломного проектування. Методика навчання побудована на принципах міждисциплінарного підходу до архітектури, де загальною концепцією є розуміння того, що поняття «архітектура» не обмежується лише спорудою (її екстер'єром та інтер'єром), а завжди об'єднує певне реальне середовище з його естетичним потенціалом, духовним і образним наповненням.

Мета вивчення дисципліни – дати основу для вільного, всебічно осмисленого рішення регіональних, містобудівних та більш нижчого рівнів архітектурно-художніх і конструктивно – будівельних задач, за схемою архітектурного моніторингу в комплексі дисциплін.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є архітектурний моніторинг міського середовища.

Дана дисципліна є міждисциплінарною і збігається завданнями з курсами «Наукові дослідження», «Спецкурс з магістерської роботи», «Методологія наукових досліджень».

Основними завданнями вивчення дисципліни «Архітектурний моніторинг міського середовища» є: зрозуміти міське середовище як систему за схемою архітектурного моніторингу; засвоїти основний механізм архітектурного моніторингу міського середовища; навчитися чітко передавати знання як в графічній, так і в текстовій формі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні аналітичні методи дослідження міського середовища, конкретний ландшафтно-містобудівний матеріал;
- основні містобудівні проблеми (композиція, стиль, простір, планувальний принцип, пропорції та ін.);

вміти:

- аналізувати містобудівні об'єкти;
- виявляти прогресивні і негативні явища та можливості використання містобудівних прийомів в сучасній практиці, прогнозувати розвиток містобудівної ситуації на базі дослідження.

мати компетентності:

- щодо участі у розробці проектних концепцій, програм, сценаріїв та планів містобудівного розвитку населених місць;
- щодо надання консультаційних послуг в галузі архітектури та містобудування та участі в експертизі та аналізі складних архітектурно-містобудівних ситуацій.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ЄКТС).

Форма підсумкового контролю успішності навчання – диф. залік

Засоби діагностики успішності навчання – Графічні завдання: виконання малюнків, схем, текстової частини (анотації).

Методи навчання. Словесні, наочні, практичні. Аналітичні та синтетичні. Продуктивні (науково-дослідні) та репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Конспектування лекцій, постановка питань, самостійна робота.

Методи контролю. Спостереження за діяльністю студентів. Усне опитування (індивідуальне). Письмовий контроль (текстова частина до графічних робіт (анотація)), виконання ККР. Графічні завдання (малюнки, схеми, плани). Підсумковий контроль – екзамен.

1 ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1 Архітектурний моніторинг міського середовища.

Змістовий модуль 1. Змістовий модуль (ЗМ) 1.1 Загальні поняття дисципліни.

Тема 1 Загальні поняття дисципліни.

Тема 2 Спостереження у вивченні архітектурного середовища міста.

Тема 3 Оцінка у вивченні архітектурного середовища міста.

Тема 4 Спостереження та оцінка у міському архітектурному середовищі.

ЗМ 1.2 Моніторинг у вивченні естетичного (образного) потенціалу архітектурного середовища міста.

Тема 5 Визначення образності ландшафту.

Тема 6 Вивчення естетичного потенціалу архітектурного середовища міста.

Тема 7 Образ ландшафтного середовища міста.

Тема 8 Образ архітектурно середовища міста.

Тема 9 Образ ландшафтно- архітектурного середовища міста.

ЗМ 1.3 Наукове прогнозування.

Тема 10 Теорія наукового прогнозування.

Тема 11 Теорія архітектурних прогнозів.

Тема 12 Теорія містобудівельних прогнозів.

Тема 13 Прогностичні методи.

Тема 14 Прогностичні методи архітектурного середовища міста.

Тема 15 Прогностичні методи містобудівельного середовища міста.

Тема 16 Тенденції в сучасних архітектурних прогнозах.

Тема 17 Тенденції в сучасних містобудівельних прогнозах.

2 ТЕМАТИКА ГРАФІЧНИХ ЗАВДАНЬ

Модуль 1 Архітектурний моніторинг міського середовища

Змістовий модуль 1.2 Моніторинг у вивченні естетичного (образного) потенціалу архітектурного середовища міста

Графічне завдання 1. Аналіз передпроектної ситуації міського середовища (у межах теми наукового дослідження).

Мета. Виявити проблемну ситуацію, що існує в реальному середовищі за допомогою аналізу реальної частини міського середовища, яка обрана за час літньої практики на етапі «до появи» проектної чи ескізної пропозиції.

Завдання. Провести аналіз реальної частини міського середовища, яка обраної за час літньої практики, на основі топографічної зйомки міста (чи його фрагменту), натурних замальовок, що виконані студентом за час літньої практики, натурних фото, узагальнюючих схем та перспектив «з пташиного польоту». Виконати ряд аналітичних схем різного ієрархічного рівня (від регіональної до локального фрагменту), різних структур (ландшафтної, композиційної, функціональної, тощо) за потребою розкриття повноти теми наукового дослідження. Схеми обов'язково доповнити панорамами чи видовими перспективами з точки зору людини.

ЗМ 1.3 Наукове прогнозування

Графічне завдання 2. Прогнозування розвитку передпроектної ситуації міського середовища (в межах теми наукового дослідження).

Мета. Зрозуміти механізм архітектурного моніторингу міського середовища та провести його заключний етап.

Завдання. Зобразити послідовність змін середовища, що необхідні для розв'язання проблемної ситуації, яку виявлено на попередньому етапі роботи в межах теми наукового дослідження. Виконати ряд схем, які обґрунтують майбутнє проектне рішення та «підкріпити» їх панорамами чи видовими перспективами, перспективами «з пташиного польоту» (за потребою) ескізного характеру. Узагальнити остаточне розв'язання за допомогою схеми-моделі.

3 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

1. Завдання виконують на аркушах формату А1 як за допомогою комп'ютера (графічна програма за вибором автора), так і «ручною» графікою – фломастером, рапідграфом, пером чи гелевою ручкою з використанням ксерокопій, фотографій та інших матеріалів за вибором автора.

2. Завдання мусить мати назву з формулюванням теми завдання, а також підпис автора із зазначенням прізвища, групи та прізвища керівника.

3. До складу завдання обов'язково має входити текстова анотація за темою завдання.

4. Завдання виконують в три етапи.

На першому етапі виконують графічну частину завдання у вигляді аналітичних схем, моделей, видів перспективи з реальних позицій та з «пташиного польоту», за вибором автора, тощо.

На другому етапі виконують текстову частину до графічної частини роботи (етап №1), що детально розкриває та обґрунтовує аналітичний ряд у межах науково-дослідної роботи студента. Текстову частину виконують в електронному вигляді на аркушах формату А4, обсягом 2–4 сторінки.

На третьому етапі виконують «захист» роботи з підготовкою доповіді (обсягом до 10 хвилин).

ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ТА СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)		Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів		
ЗМ 1.1	Відповіді на контрольні запитання	20 %
ЗМ 1.2	Завдання № 1	30 %
ЗМ 1.3	Завдання № 2	30 %
Підсумковий контроль за МОДУЛЕМ 1		
	Підсумковий тест	20 %
	Відповіді на контрольні запитання	
	Всього за модулем 1	100 %

4 КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

Модуль 1 Архітектурний моніторинг міського середовища (5/150).

Змістовий модуль 1.1 Загальні поняття дисципліни.

1. Що таке «моніторинг»?
2. Що таке «архітектурний моніторинг»?
3. Що таке «архітектурний моніторинг міського середовища»?
4. Як можна зобразити у вигляді ланцюга процедурну частину моніторингу?
5. Що таке «спостереження»?
6. Що таке «оцінка»?
7. Що таке «аналіз»?
8. Що таке «опис»?
9. Що таке «моделювання»?
10. Які види аналізу архітектурного середовища ви знаєте?

Змістовий модуль 1.2. Моніторинг у вивченні естетичного (образного) потенціалу архітектурного середовища міста

1. Визначте роль ландшафту в архітектурному середовищі міста та його образне наповнення.
2. Яке місце посідає естетична оцінка міського середовища в архітектурному моніторингу?

Змістовий модуль 1.3. Наукове прогнозування

1. У чому різниця між інтуїтивним передбаченням та науковим прогнозуванням? Наведіть приклади.
2. Що вивчає наука прогностика?
3. Що таке прогнозування, прогноз?
4. Які задачі прогнозу?
5. Які прогностичні методи ви знаєте? Перелічить та охарактеризуйте їх.
6. Як ці методи використовують архітектура та містобудування?
7. Розкрийте поняття «прогностична модель».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Барабанов А. А. Чтение города / А. А. Барабанов // Семиотика пространства : сб. науч. тр. Междунар. ассоц. семиотики пространства. Екатеринбург : Архитектон, 1999. – С. 328.
2. Гидион З. Пространство, время, архитектура. /Гидион З. – М. : Стройиздат, 1984. – 455 с.
3. Гуманитарный комплекс архитектуры. К вопросу о гуманитарных исследованиях в архитектуре / Под общ. ред. С. А. Шубович. – Харьков : ХНАГХ, 2005. – 312 с. ; ил.
4. Иконников А. В. Функция, форма, образ в архитектуре. / А. В.Иконников. – М. : Стройиздат, 1986. – 288 с.
5. Мастера архитектуры об архитектуре. – М. : Искусство, 1972. – 590 с.
6. Рябушин А. В. Прогностика в архитектуре и градостроительстве. / Рябушин А. В., Дворжак К. / Совместное советско-чехословацкое издание. – М. : Стройиздат, 1983. – 184 с.
7. Фремpton К. Современная архитектура. Критический взгляд на историю развития. /Фремpton К. – М.: Стройиздат, 1990. – 535 с.
8. Шубович С. А. Введение в архитектурный мониторинг городской среды: монография / С. А. Шубович, О. С. Соловьева, Л. П. Панова ; Харьков. нац. акад. город. хоз-ва – Харків : ХНАГХ, 2009. – 67 с.

Допоміжна

9. Місто очима студентів. Проблеми візуального сприйняття й графічне відображення архітектурного середовища / С. О. Шубович, Н. С. Вінтаєва, Г. Л. Коптєва та ін.; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім О. М. Бекетова. – Харків : ХНУГХ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 237 с.

Інформаційні ресурси

10. <http://eprints.kname.edu.ua/view/subjects/napraym=5F1201.html...>

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання практичної та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«АРХІТЕКТУРНИЙ МОНІТОРИНГ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА»

*(для студентів 6 курсу денної форми навчання
спеціальності 191– Архітектура та містобудування)*

Укладач **МАРТИШОВА** Лариса Сергіївна

Відповідальний за випуск *Г. Л. Коптєва*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Л. С. Мартишова*

План 2018, поз. 96 М

Підп. до друку 05.03.2018. Формат 60 × 84/16.

Друк на ризографі. Ум.-друк. арк. 0,5.

Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК 5328 від 11.04.2017.